pieczęć szkoły

KURATORIUM OŚWIATY W KATOWICACH

Katowice

WOJEWÓDZKI KONKURS PRZEDMIOTOWY DLA UCZNIÓW SZKÓŁ PODSTAWOWYCH WOJEWÓDZTWA ŚLĄSKIEGO W ROKU SZKOLNYM 2025/2026 HISTORIA

Informacje dla ucznia

1. Na stronie tytułowej arkusza w wyznaczonym miejscu wpisz swój kod ustalony przez komisję.
2. Sprawdź, czy arkusz konkursowy zawiera 17 stron (zadania 1-20).
3. Czytaj uważnie wszystkie teksty i zadania.
4. Rozwiązania zapisuj długopisem lub piórem z **niebieskim** tuszem. Nie używaj korektora.
5. Zadania np. z luką, typu – prawda/fałsz, wymagające uzupełnienia podpisu lub innego typu wykonaj zgodnie z poleceniem.
6. W zadaniu zamkniętym podane są cztery odpowiedzi: 1,2,3,4. Wybierz tylko jedną odpowiedź i zaznacz ją znakiem „X” bezpośrednio na arkuszu.
7. Staraj się nie popełniać błędów przy zaznaczaniu odpowiedzi, ale jeśli się pomylisz, błędne zaznaczenie otocz kółkiem ⊗ i zaznacz inną odpowiedź znakiem „**X**”.
8. Rozwiązania zadań otwartych zapisz czytelnie w wyznaczonych miejscach. Pomyłki przekreślaj.
9. Przygotowując odpowiedzi na pytania, możesz skorzystać z miejsc opatrzonych napisem *Brudnopis.* Zapisy w brudnopisie nie będą sprawdzane i oceniane.

KOD UCZNIA

……
Imię i nazwisko ucznia
(wypełnia szkolna komisja konkursowa)

Stopień: *drugi*

Czas pracy: 90 minut

WYPEŁNIA KOMISJA KONKURSOWA

Nr zadania	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	**Razem**
Liczba punktów możliwych do zdobycia	**3**	**4**	**3**	**3**	**2**	**3**	**3**	**2**	**5**	**4**	**4**	**3**	**3**	**5**	**3**	**1**	**4**	**1**	**2**	**2**	**60**
Liczba punktów ustalona przez szkolną/komisję konkursową																					
Liczba punktów ustalona po weryfikacji przez wojewódzką komisję weryfikacyjną																					

Liczba punktów umożliwiająca kwalifikację do kolejnego stopnia: 51

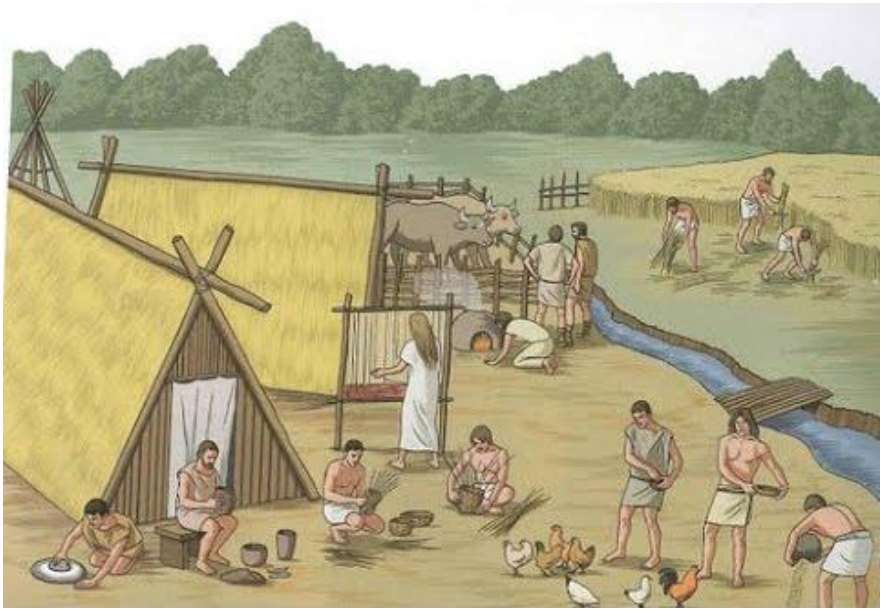
Podpisy członków komisji :

1. Przewodniczący szkolnej komisji – ……..
2. Członek szkolnej komisji konkursowej sprawdzający pracę – ……..……
3. Członkowie wojewódzkiej komisji weryfikujący pracę – ……

Zadanie 1. (0–3)

Na podstawie poniższej ikonografii rozstrzygnij, czy przedstawione zajęcia są charakterystyczne dla koczowniczego czy osiadłego trybu życia człowieka. Odpowiedź uzasadnij, odwołując się do treści źródła. Następnie napisz, jakim pojęciem określamy przejście z koczowniczego do osiadłego trybu życia.

Źródło 1.

Źródło: https://i.ytimg.com/vi/jlxdQpZzClc/hqdefault.jpg [dostęp: 12.09.2025]

A. Rozstrzygniecie:

……

Uzasadnienie:

……

……

……

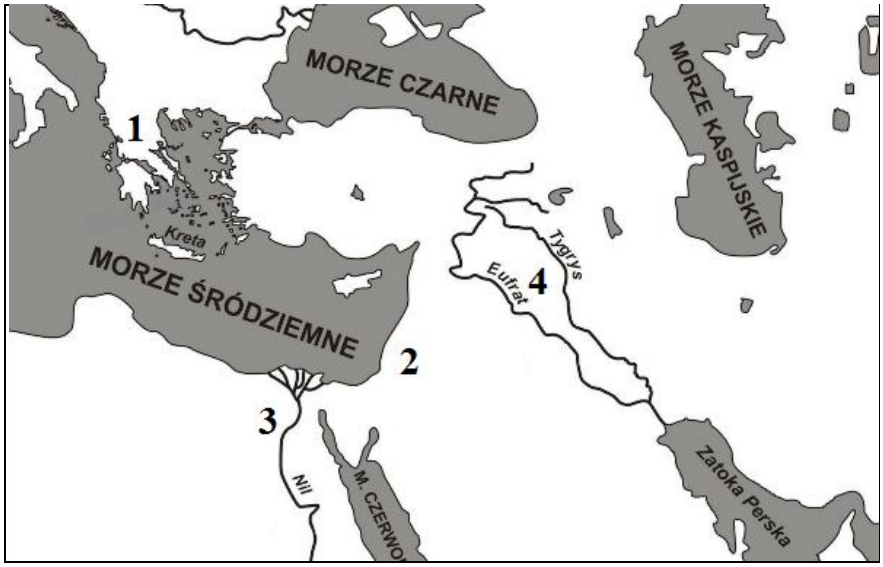
B. Pojęcie określające okres w historii ludzkości, w którym nastąpiło przejście z koczowniczego do osiadłego trybu życia:

……

Zadanie 2. (0–4)

Na mapie zaznaczono cyframi kręgi kulturowe, w których powstało pismo w starożytności. Przyporządkuj cyfry typom pism przedstawionych na zdjęciach w źródle 2.

Źródło 1.

Źródło: https://bdp.ibe.edu.pl/tool-page/53 [dostęp: 12.09.2025]

Źródło 2.

A.

Źródło: https://pl.khanacademy.org [dostęp: 2.09.2025]

Cyfra na mapie: ……..

B.

Źródło: https://upload.wikimedia.org [dostęp: 2.09.2025]

Cyfra na mapie: ……..

C.

יבאלגדה
כדמבוזחט
צזקקרנוסעפ
שתף

Źródło: https://www.etsy.com/pl [dostęp: 2.09.2025]

Cyfra na mapie: ……..

D.

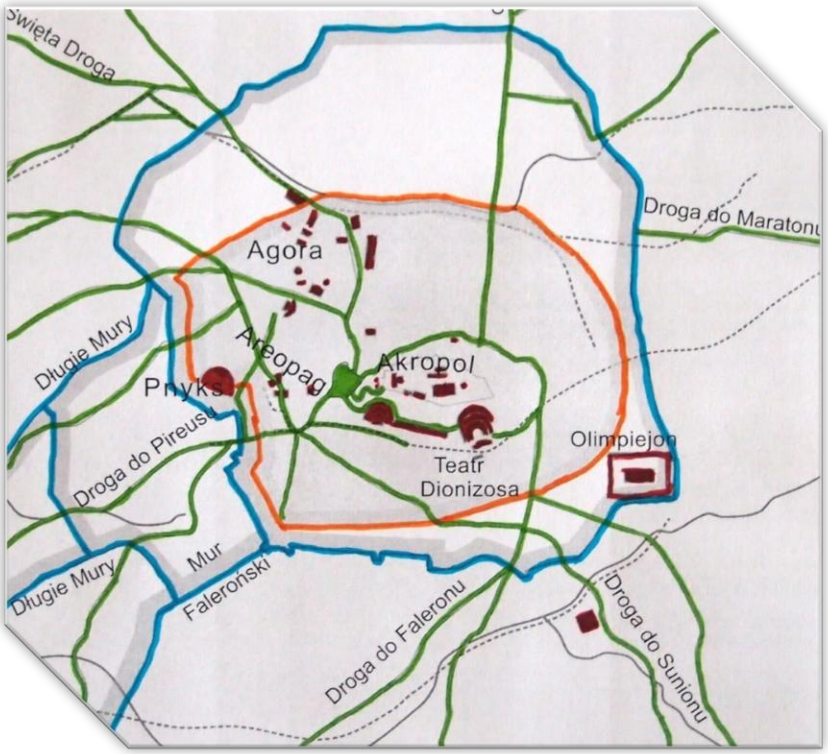
Źródło: https://blog.fiszki.pl [dostęp: 2.09.2025]

Cyfra na mapie: ……..

Zadanie 3. (0–3)

Odpowiedz, jakie starożytne greckie polis zostało przedstawione na planie w źródle 1. Następnie wypisz z planu jedno miejsce, które było związane z ustrojem opisanym w źródle 2. Wybór uzasadnij.

Źródło 1.

Źródło: https://blogger.googleusercontent.com/[dostęp: 18.09.2025]

Źródło 2.

Nasz ustrój polityczny nie jest naśladownictwem obcych praw, a my sami raczej jesteśmy wzorem dla innych niż inni dla nas. Nazywa się ten ustrój demokracją, ponieważ opiera się na większości obywateli, a nie na mniejszości. W sporach prywatnych każdy obywatel jest równy w obliczu prawa; jeśli zaś chodzi o znaczenie, to jednostkę ceni się nie ze względu na jej przynależność do pewnej grupy, lecz ze względu na talent osobisty, jakim się wyróżnia; nikomu też, kto jest zdolny służyć ojczyźnie, ubóstwo (...) nie przeszkadza w osiągnięciu zaszczytów. W naszym życiu państwowym kierujemy się zasadą wolności. (...) Kierując się wyrozumiałością w życiu prywatnym, szanujemy prawa w życiu publicznym; jesteśmy posłuszni każdoczesnej władzy i prawom, zwłaszcza tym niepisanym, które bronią pokrzywdzonych i których przekroczenie przynosi powszechną hańbę.

Mowa Peryklesa [w:] Tukidydes, *Wojna peloponeska*,
t. ks. II, tłum. Kazimierz Kumaniecki, Warszawa 2003, s. 105.

A. Źródło 1. przedstawia plan miasta – państwa (polis): ……

B. Miejsce na planie związane z opisanym ustrojem: ……..

Uzasadnienie:…….....

.....……..……

…….

Zadanie 4. (0–3)

Kolorowa rekonstrukcja płaskorzeźby w źródle 1 przedstawia wjazd cesarza Tytusa do Rzymu. Podaj nazwę miasta, które wówczas zdobył i zburzył. Odpowiedź uzasadnij, odwołując się do elementów graficznych znajdujących się na płaskorzeźbie. Następnie odpowiedz jak nazywały się budowle wznoszone w celu dokonania uroczystego wjazdu.

Źródło 1.

Źródło: https://imperiumromanum.pl/odkrycie-rzymskie/luk-tytusa-kolorze/[dostęp: 5.10.2025]

A. Przedstawiona scena przedstawia uroczysty wjazd cesarza po zdobyciu:

…….. (nazwa miasta)

Uzasadnienie: ……

……

B. Budowle wznoszone w celu odbycia wjazdu to: ……

Zadanie 5. (0–2)

Jakiej decyzji cesarza dotyczy poniższy dokument? Podkreśl właściwe zakończenie zdania. Następnie podaj rok jego wydania.

Źródło 1.

Ja, [cesarz] Konstantyn August, jak również ja, [cesarz] Licyniusz August, zeszliśmy się szczęśliwie (...) postanowiliśmy powziąć uchwałę, że nikomu nie można zabronić swobody decyzji, czy myśl swą skłoni ku chrześcijaństwu, czy ku innej religii, którą sam za najodpowiedniejszą dla siebie uzna.

Źródło: https://bnd.ibe.edu.pl/tool-page/66

A. Dokument cesarski
   1. nakazywał wyznawanie religii chrześcijańskiej.
   2. nadawał wolność niewolnikom w Imperium Rzymskim.
   3. zakazywał wyznawanie wszystkich religii poza chrześcijaństwem.
   4. wprowadzał równouprawnienie religii w Imperium Rzymskim.

B. Rok wydania dokumentu: ……..

Zadanie 6. (0–3)

Na podstawie artykułu Aleksandry Jakóbczyk-Goli i Mateusza Będkowskiego *Korony królów. Najstarsze insygnia polskich monarchów* wytłumacz symbolikę regaliów:

A. Miecz - ……..

……

B. Berło - ……..

……

C. Jabłko - ……..

……

Zadanie 7. (0–3)

Źródło 1.

Na podstawie poniższego tekstu, artykułu Aleksandry Jakóbczyk-Goli i Mateusza Będkowskiego *Korony królów. Najstarsze insygnia polskich monarchów* oraz wiedzy własnej zadecyduj, czy poniższe zdania są prawdziwe czy fałszywe. Do tabeli wpisz *Prawda* przy zdaniu prawdziwym, a *Fałsz* przy fałszywym.

Zważywszy jego chwałę, potęgę i bogactwo, cesarz rzymski zawołał w podziwie: „Na koronę mego cesarstwa! to, co widzę, większe jest, niż wieść głosiła!" I za radą swych magnatów dodał wobec wszystkich: „Nie godzi się takiego i tak wielkiego męża, jakby jednego spośród dostojników, księciem nazywać lub hrabią, lecz [wypada] chlubnie wynieść go na tron królewski i uwieńczyć koroną". A zdjąwszy z głowy swej diadem cesarski, włożył go na głowę na [zadatek] przymierza i przyjaźni, i za chorągiew tryumfalną dał mu w darze gwóźdź z krzyża Pańskiego wraz z włócznią św. Maurycego, w zamian za co [książę] ofiarował mu ramię św. Wojciecha. I tak wielką owego dnia złączyli się miłością, że cesarz mianował go bratem i współpracownikiem cesarstwa i nazwał go przyjacielem i sprzymierzeńcem narodu rzymskiego.

Źródło: https://hrabiatytus.pl/2021/01/07/korony-krolow-najstarsze-insygnia-polskich-monarchow/

	Prawda/Fałsz
Cesarz Otton III przybył do Gniezna w 1025 r., aby koronować Bolesława Chrobrego na króla.	
Włócznię św. Maurycego była traktowana jako jedno z polskich regaliów.	
Jednym z powodów przybycia Ottona III do Gniezna było oddanie czci św. Wojciechowi.	

Zadanie 8. (0–2)

Na podstawie artykułu Aleksandry Jakóbczyk-Goli i Mateusza Będkowskiego *Korony królów. Najstarsze insygnia polskich monarchów* wypisz w wykropkowane miejsca imiona i przydomki władców, do których należały korony:

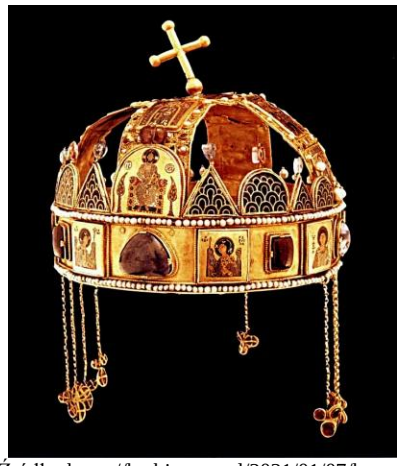
A.

Źródło: https://hrabiatytus.pl/2021/01/07/korony-krolow-najstarsze-insygnia-polskich-monarchow/ [dostęp: 28.09.2025]

……

B.

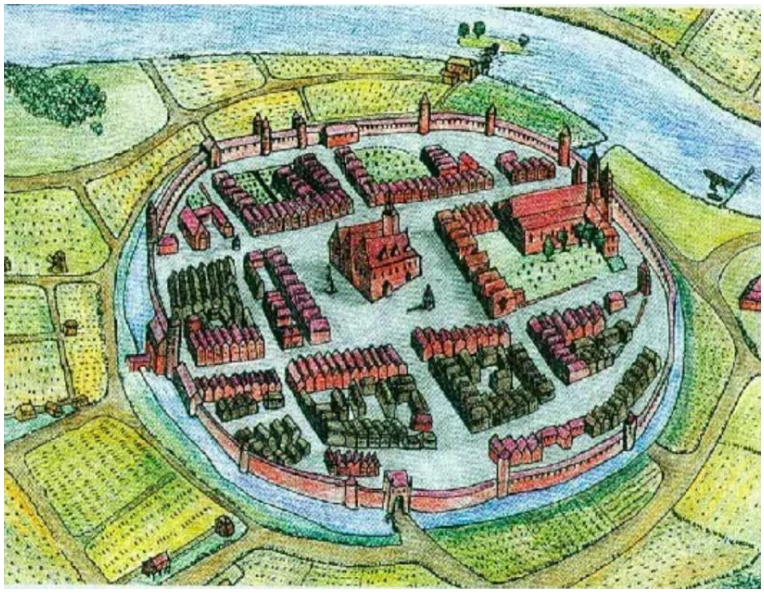
Źródło: https://hrabiatytus.pl/2021/01/07/korony-krolow-najstarsze-insygnia-polskich-monarchow/ [dostęp: 28.09.2025]

……..

Zadanie 9. (0–5)

Ikonografia przedstawia miasto średniowieczne. Podaj nazwę prawa lokacyjnego, na podstawie którego zostało ono założone oraz uzasadnij wpisaną nazwę. Następnie do odpowiednich wierszy w tabeli wpisz pojęcia oznaczające opisane grupy społeczne.

Źródło 1.

Źródło: https://swiat-prezentacji.pl/prezentacja/sredniowieczne-miasto-i-wies [dostęp: 3.10.2025]

A. Miasto lokowano na prawie ……

Uzasadnienie: …….

……..……..

B. Poniżej opisano grupy społeczne zamieszkujące średniowieczne miasta. Obok opisu w wykropkowane miejsca wpisz właściwą nazwę grupy społecznej.

Opis grupy społecznej	Nazwa grupy społecznej
Najbiedniejsi mieszkańcy, np. czeladnicy, służba domowa, żebracy.	……
Najbogatsi mieszkańcy, sprawujący w nim władzę, np. zamożni kupcy i rzemieślnicy, bankierzy.	……
Średniozamożni mieszkańcy, np. rzemieślnicy i kupcy.	……

Zadanie 10. (0–4)

Na podstawie analizy mapy uzupełnij jej tytuł - podaj imię i przydomek króla, który wówczas sprawował władzę. Przytocz dwa argumenty uzasadniające twoją odpowiedź.

Źródło 1

Źródło: https://zpe.gov.pl/a/ [dostęp: 25.09.2025]

A. Mapa przedstawia państwo polskie za panowania

…… (imię) …… (przydomek)

B. Uzasadnienie:

argument nr 1 - …….

……..

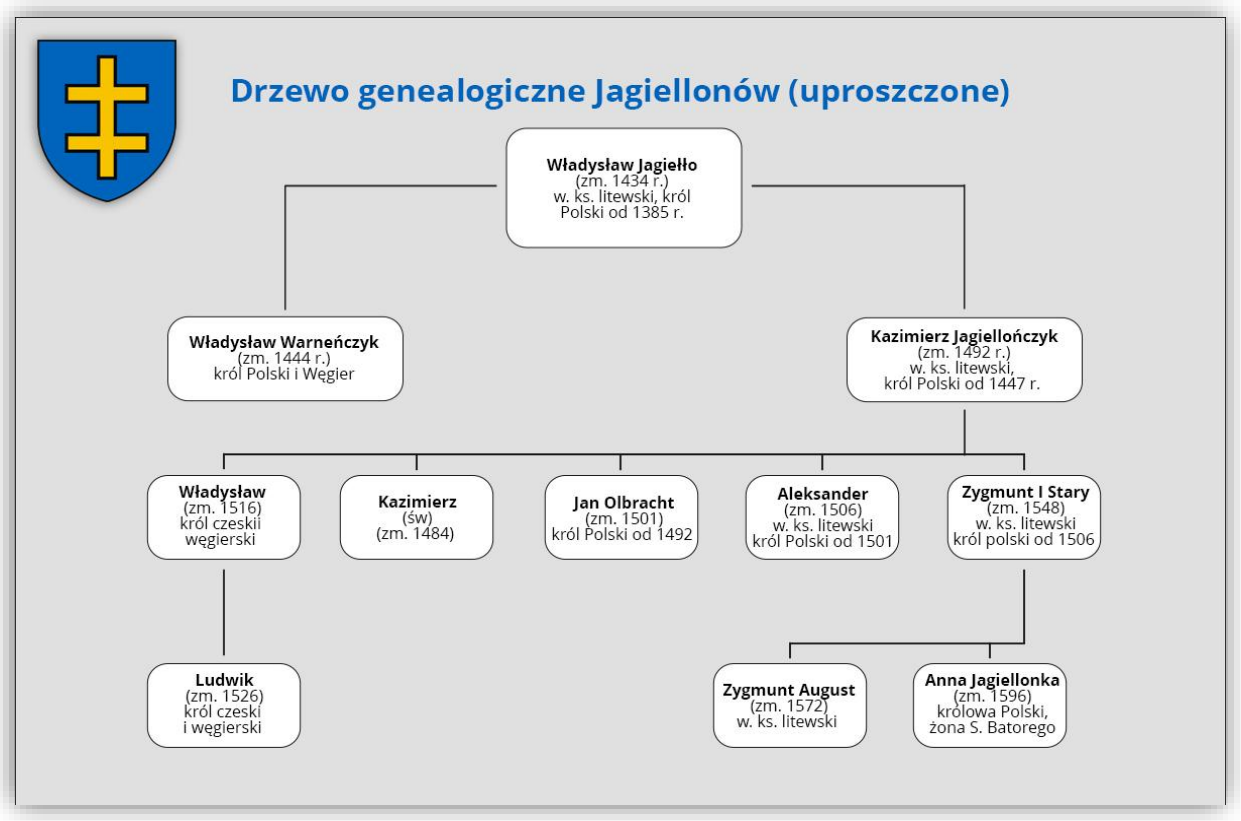
argument nr 2 - . …….

……..

Zadanie 11. (0–4)

Na podstawie drzewa genealogicznego i wiedzy własnej zdecyduj, czy zdania w tabeli zawierają informacje prawdziwe czy fałszywe. W odpowiednich miejscach wpisz: prawda lub fałsz.

Źródło 1.

Źródło: https://skupksiazek.pl/blog/wp-content/uploads/2024/02/drzewo_genealogiczne_jagiellonow_1200_800.jpg [dostęp:29.09.2025]

	Prawda/Fałsz
Konstytucja *Nihil novi* została uchwalona w czasie panowania wnuka Władysława Jagiełły.	
Władysław Jagiellończyk, który zasiadał na tronie czesko-węgierskim zmarł rok po zjeździe w Wiedniu.	
Władysław Warneńczyk zawarł unię realną między Polską a Węgrami.	
Pierwszy sejm walny zebrał się w Rzeczpospolitej za panowania najmłodszego syna Kazimierza Jagiellończyka.	

Zadanie 12. (0-3)

Na podstawie tekstu źródłowego i ikonografii rozstrzygnij, czy obraz w źródle 2 nawiązuje do wydarzenia opisanego w źródle 1. Odpowiedź uzasadnij, odwołując się do treści źródeł i wiedzy własnej.

Źródło 1.

Niestety, pieniądze, którymi Brandenburczycy zasilili skarb Rzeczpospolitej i potrzeba szukania nowych sojuszników przeciwko starym wrogom, przesądziły o tym, że został księciem Prus. Najpierw (...) przed kościołem Bernardynów na Krakowskim Przedmieściu w Warszawie złożył hołd lenny polskiemu królowi Zygmuntowi (...). Kiedy nieszczęsny Albrecht Fryderyk połączył się z przodkami, zainaugurował swoje rządy w Prusach. W przeciwieństwie do poprzedników, nie był zdany na łaskę i niełaskę króla Polski. Był przecież władcą Brandenburgii, elektorem Rzeszy, stąd nie musiał być lojalnym wobec Warszawy. Co prawda on sam długo Prusami nie rządził, ale dał zły przykład następcom.

Źródło: https://ciekawostkihistoryczne.pl/2016/03/16/wierni-lennicy-i-czarni-niewdziecznicy-historie-tych-ktorzy-tron-zawdzieczali-rzeczpospolitej/

Źródło 2.

Źródło: https://pl.wikipedia.org/wiki /[dostęp:25.09.2025]

A. Rozstrzygnięcie: …..……

Uzasadnienie: ……..

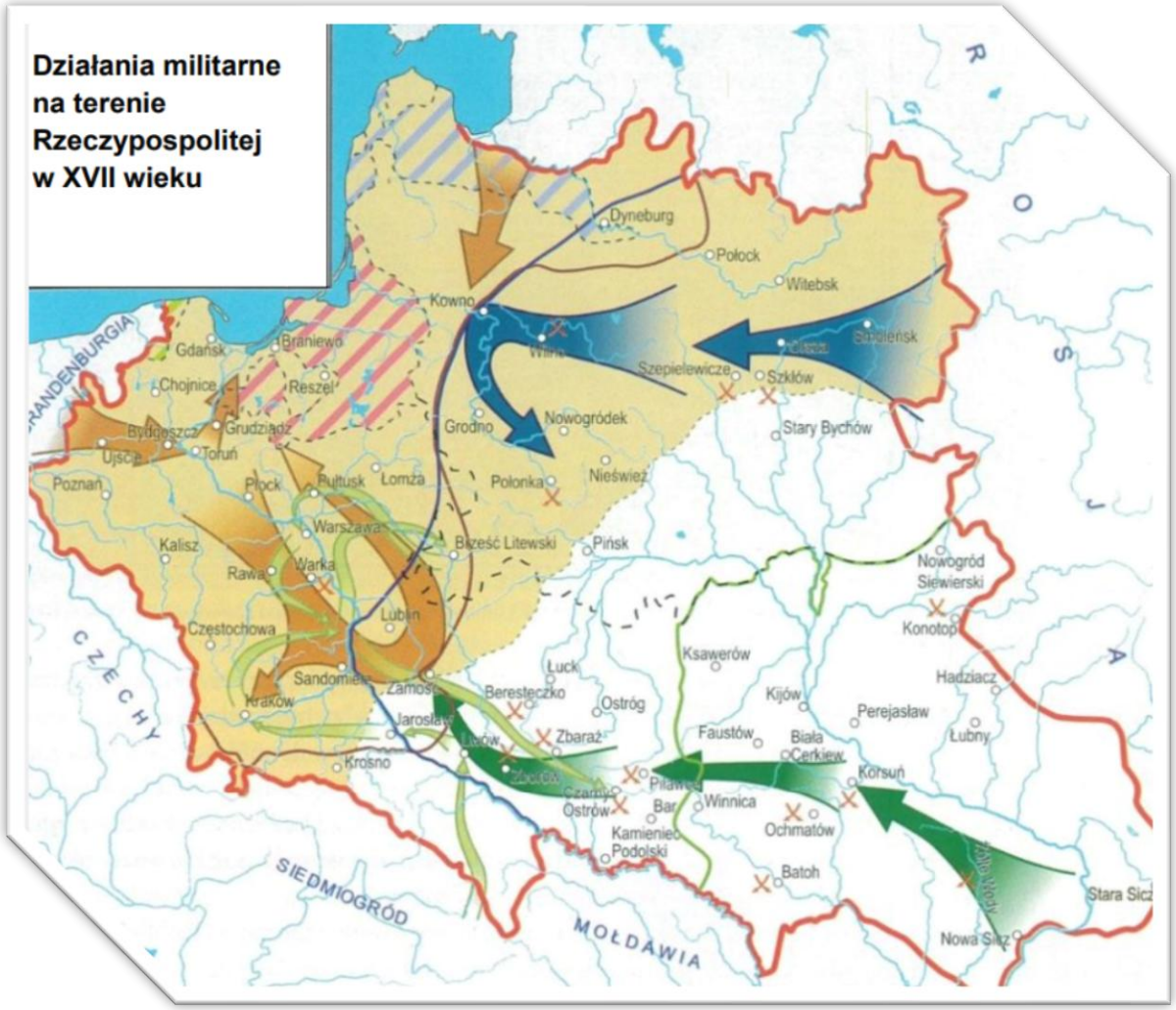
……..……

……..……

B. Przedstawione na obrazie wydarzenie miało miejsce w …….. roku.

Zadanie 13. (0–3)

Rozstrzygnij, czy mapa przedstawia Rzeczpospolitą Obojga Narodów za panowania Zygmunta III Wazy czy za Jana Kazimierza. Następnie podaj dwa argumenty uzasadniające odpowiedź.

Źródło: /https://cke.gov.pl/images [dostęp: 29.09.2025]

A. Rozstrzygnięcie:

Mapa przedstawia Rzeczpospolitą Obojga Narodów za panowania:

……..……..

Uzasadnienie:

argument nr 1 - …….

……..

argument nr 2 - ……

……..

Zadanie 14. (0–5)

W wykropkowane miejsca pod każdym ze zdjęć wpisz nazwę stylu, w jakim została zbudowana przedstawiona budowla. Wybierz spośród podanych poniżej. Następnie napisz, która z budowli powstała najwcześniej.

1.

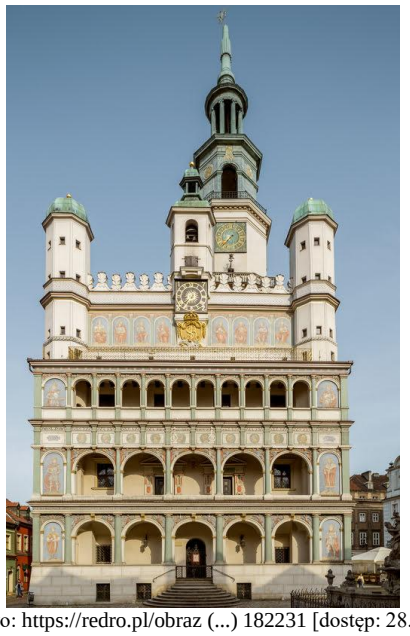
A.

Źródło: https://zpe.gov.pl/a/architekturae/ [dostęp: 28.09.2025]

……

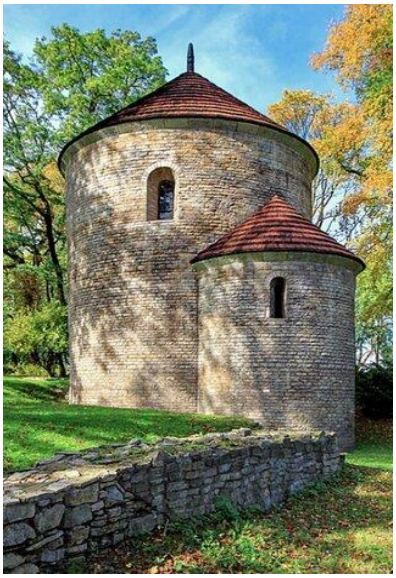
B.

Źródło: https://redro.pl/obraz (...) 182231 [dostęp: 28.09.2025]

……

C.

Źródło: https://pl.wikipedia.org/wiki/ [dostęp: 28.09.2025]

……

D.

Źródło: https://zielonogorskie.com/ [dostęp: 28.09.2025]

……

styl gotycki, styl barokowy, styl renesansowy, styl romański

2. Najwcześniejszy styl w architekturze ilustruje budowla przedstawiona na fotografii oznaczonej literą ……

Zadanie 15. (0–3)

Przyporządkuj do postaci ustrój, który panował w czasie sprawowania przez nią władzy. Wpisz do tabeli odpowiednią cyfrę.

A. Wilhelm III Orański	
B. Ludwik XIV	
C. Fryderyk II Wielki	

1. Absolutyzm oświecony
2. Monarchia absolutna
3. Monarchia parlamentarna
4. Monarchia patrymonialna

Zadanie 16. (0–1)

Uporządkuj chronologicznie podane w tabeli wydarzenia. Wpisz cyfrę 1 – obok chronologicznie pierwszego wydarzenia, 2 – drugiego, 3 – trzeciego, zaś 4 – czwartego.

	Wydarzenie	Cyfra
A.	Ogłoszenie Konstytucji 3go Maja.	
B.	Wybuch Wielkiej Rewolucji Francuskiej.	
C.	Ogłoszenie niepodległości przez Stany Zjednoczone.	
D.	Uchwalenie Deklaracji Praw Człowieka i Obywatela.	

Zadanie 17. (0–4)

Rozstrzygnij, która z map ze źródła 2. przedstawia działania zbrojne toczone w trakcie powstania opisanego w źródle 1. Uzasadnij swój wybór, odwołując się do obu map. Następnie podaj następstwa wydarzeń przedstawionych na mapach.

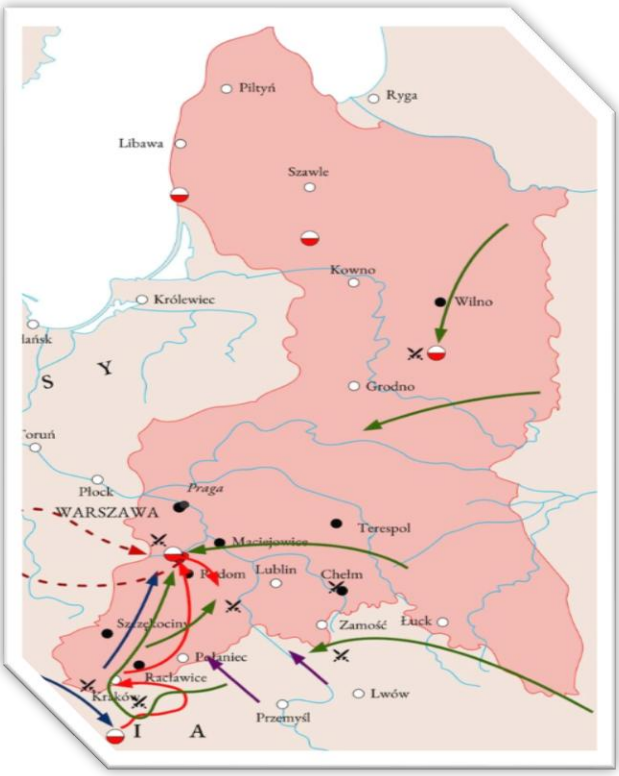
Źródło 1.

W marcu 1794 r. doszło do buntu brygady kawalerii narodowej, której dowódcą był Antoni Madaliński. Ponieważ w związku z planowaną redukcją wojsk polskich brygadzie groziła likwidacja, brygadier nakazał opuszczenie miejsca stacjonowania na Mazowszu i poprowadził swoich żołnierzy w stronę Krakowa, posuwając się wzdłuż granicy między mocarstwami zaborczymi. Wojska rosyjskie opuściły Kraków, co wykorzystał Naczelnik, który złożył przysięgę, że powierzoną mu władzę wykorzysta jedynie dla odbudowy ojczyzny. W ten sposób rozpoczęło się powstanie. Objęło największe miasta wraz z najbliższymi okolicami. Czynnikiem napędzającym były wieści o rozpoczęciu powstania w Krakowie. W Warszawie rozpoczęło się 17 kwietnia. Do spisku należeli dawni członkowie stronnictwa patriotycznego, niektórzy przedstawiciele mieszczaństwa. Do Warszawy potajemnie przybył wysłannik Tomasz Maruszewski, który zorganizował Związek Rewolucyjny dla przeprowadzenia powstania. Spisek dotyczył też polskich oddziałów wojskowych w Warszawie. Oprócz wojska zaplanowano też udział oddziałów ludu Warszawy.

Źródło: https://zpe.gov.pl/a/

Źródło 2.

1.

https://zpe.gov.pl/a/bitwy-powstania [dostęp:10.10.2025]

2.

https://zpe.gov.pl/a/przeczytaj/DzirSwYYH [dostęp:10.10.2025]

A. Wydarzenia opisane w źródle 1. przedstawia mapa …….

Uzasadnienie:

……

……

……

B. Następstwo polityczne dla Rzeczpospolitej wydarzenia przedstawionego na mapie 1:

……

C. Następstwo polityczne dla Rzeczpospolitej wydarzenia przedstawionego na mapie 2:

……

Zadanie 18. (0–1)

Uporządkuj chronologicznie podane w tabeli wydarzenia. Wpisz cyfrę 1 – obok chronologicznie pierwszego wydarzenia, 2 – drugiego, 3 – trzeciego, zaś 4 – czwartego.

	Wydarzenie	Cyfra
A.	Wyprawa Napoleona Bonapartego na Rosję.	
B.	Bitwa Narodów pod Lipskiem.	
C.	Bitwa pod Austerlitz.	
D.	Koronacja Napoleona Bonaparte na cesarza Francuzów.	

Zadanie 19. (0–2)

Na podstawie źródła i wiedzy własnej zdecyduj, czy zdania w tabeli zawierają informacje prawdziwe czy fałszywe. W odpowiednich miejscach wpisz: prawda lub fałsz.

Źródło 1.

Tytuł I	**Brak nazwy**
Tytuł II	O rządzie
Tytuł III	O ministrach i o radzie stanu
Tytuł IV	O sejmie głównym
Tytuł V	O senacie
Tytuł VI	O izbie poselskiej
Tytuł VII	O sejmikach i zgromadzeniach gminnych
Tytuł VIII	Podział kraju i administracja
Tytuł IX	Porządek sądowy
Tytuł X	O sile zbrojnej
Tytuł XI	Urządzenia ogólne
Tytuł XII	Urządzenia przemijające

https://biblioteka.sejm.gov.pl/tek01/txt/kpol/1807.html [dostęp:5.10.2025]

	Prawda/Fałsz
Konstytucja Księstwa Warszawskiego wprowadzała monteskiuszowski trójpodział władzy.	
Na podstawie rozdziału (tytułu) II księciem warszawskim został Fryderyk August z dynastii Wettinów, wnuk króla Augusta III.	

Zadanie 20. (0–2)

Na podstawie fragmentu utworu i wiedzy własnej podaj nazwę polskiej formacji wojskowej, dla której powstał utwór zacytowany w źródle i podkreśl właściwe zakończenie zdania.

Źródło 1.

Jeszcze Polska nie zginęła,
Kiedy my żyjemy.
Co nam obca przemoc wzięła,
Szablą odbierzemy.

Marsz, marsz Dąbrowski,
Z ziemi włoskiej do Polski.
Za twoim przewodem
Złączym się z narodem.

Źródło: https://www.prezydent.pl/storage/file/[dostęp: 5.10.2025]

A. Nazwa polskiej formacji wojskowej, dla której powstał utwór zacytowany w źródle:

.....

B. Podaj datę powstania pieśni, której tekst został zawarty w źródle 1.

……

Brudnopis